

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1995 Nr. 197

A. TITEL

*Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden;
Straatsburg, 1 februari 1995*

B. TEKST

De tekst van het Verdrag is geplaatst in *Trb.* 1995, 73.
Het Verdrag is voorts nog ondertekend voor:

de Tsjechische Republiek	28 april 1995
Duitsland ¹⁾	11 mei 1995
Letland	11 mei 1995
Malta	11 mei 1995
San Marino	11 mei 1995
Albanië	29 juni 1995
Moldavië	13 juli 1995
Luxemburg ²⁾	20 juli 1995

---

¹⁾ Onder de volgende verklaring:
“The Framework Convention contains no definition of the notion of national minorities. It is therefore up to the individual Contracting Parties to determine the groups to which it shall apply after ratification. National Minorities in the Federal Republic of Germany are the Danes of German citizenship and the members of the Sorbian people with German citizenship. The Framework Convention will also be applied to members of the ethnic groups traditionally resident in Germany, the Frisians of German citizenship and the Sinti and Roma of German citizenship.”

²⁾ Onder de volgende verklaring:
«Le Grand-Duché de Luxembourg entend par «minorité nationale» au sens de la Convention-cadre, un groupe de personnes installées depuis de nombreuses générations sur son territoire, qui ont la nationalité luxembourgeoise et qui ont conservé des caractéristiques distinctes du point de vue ethnique et linguistique.
Sur la base de cette définition, le Grand-Duché de Luxembourg est amené à constater qu'il n'existe pas de «minorité nationale» sur son territoire».

C. VERTALING**Kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden**

De Lidstaten van de Raad van Europa en de andere Staten die dit Kaderverdrag hebben ondertekend,

Overwegende dat het doel van de Raad van Europa is het bereiken van een grotere eenheid tussen zijn leden met het oogmerk de idealen en beginselen die hun gemeenschappelijk erfdeel vormen te beschermen en te verwezenlijken;

Overwegende dat een van de wijzen waarop dat doel dient te worden nagestreefd is de handhaving en de verdere verwezenlijking van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden;

Geleid door de wens een nadere uitwerking te geven aan de Verklaring van de Staatshoofden en Regeringsleiders van de Lidstaten van de Raad van Europa die op 9 oktober 1993 te Wenen is aangenomen;

Vastbesloten het bestaan van nationale minderheden op hun onderscheiden grondgebieden te beschermen;

Overwegende dat de omwentelingen in de geschiedenis van Europa hebben getoond dat de bescherming van nationale minderheden van wezenlijk belang is voor de stabiliteit, de democratische veiligheid en de vrede in dit werelddeel;

Overwegende dat een pluralistische en werkelijk democratische samenleving niet alleen de etnische, culturele, linguïstische en godsdienstige identiteit van elke persoon die tot een nationale minderheid behoort, dient te eerbiedigen, maar ook passende voorwaarden dient te scheppen om het mogelijk te maken deze identiteit uit te drukken en haar te beschermen en te ontwikkelen;

Overwegende dat het scheppen van een klimaat van verdraagzaamheid en dialoog noodzakelijk is om mogelijk te maken dat de culturele verscheidenheid niet een bron en een factor van verdeeldheid is, maar een bron en een factor van verrijking voor elke samenleving;

Overwegende dat de totstandkoming van een verdraagzaam en welvaarend Europa niet alleen afhankelijk is van samenwerking tussen Staten, maar ook grensoverschrijdende samenwerking vereist tussen lokale en regionale overheden, zonder afbreuk te doen aan de constitutie en de territoriale integriteit van elke Staat;

Gelet op het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en de Protocollen daarbij;

Gelet op de verplichtingen betreffende de bescherming van nationale minderheden in verdragen en verklaringen van de Verenigde Naties en in de documenten van de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa, met name het Document van Kopenhagen van 29 juni 1990;

Vastbesloten de beginselen die moeten worden geëerbiedigd en de daaruit voortvloeiende verplichtingen te definiëren ten einde, in de Lidstaten en in de andere Staten die Partij bij deze akte worden, de doeltreffende bescherming van nationale minderheden en van de rechten en vrijheden van personen die tot die minderheden behoren, te waarborgen, in het kader van de rechtsstaat, met eerbiediging van de territoriale integriteit en nationale soevereiniteit van Staten;

Vastbesloten zijnde de in dit Kaderverdrag neergelegde beginselen toe te passen door middel van nationale wetgeving en passend overheidsbeleid,

Zijn het volgende overeengekomen:

TITEL I

Artikel 1

De bescherming van nationale minderheden en van de rechten en vrijheden van personen die tot die minderheden behoren, vormt een integreerend onderdeel van de internationale bescherming van de rechten van de mens en valt als zodanig binnen de reikwijdte van de internationale samenwerking.

Artikel 2

De bepalingen van dit Kaderverdrag worden te goeder trouw toegepast, in een geest van begrip en verdraagzaamheid en in overeenstemming met de beginselen van goede nabuurschap, vriendschappelijke betrekkingen en samenwerking tussen Staten.

Artikel 3

1. Iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort, heeft het recht vrijelijk te kiezen om al dan niet als zodanig te worden behandeld en er mag geen nadeel voortvloeien uit deze keuze of uit de uitoefening van de met die keuze verband houdende rechten.

2. Personen die tot nationale minderheden behoren, kunnen zowel individueel als te zamen met anderen de rechten uitoefenen en de vrijheden genieten die voortvloeien uit de in dit Kaderverdrag vervatte beginselen.

TITEL II

Artikel 4

1. De Partijen verplichten zich ertoe aan personen die tot nationale minderheden behoren het recht van gelijkheid voor de wet en van gelijke bescherming door de wet te garanderen. In dit opzicht is elke discriminatie op grond van het behoren tot een nationale minderheid verboden.

2. De Partijen verplichten zich ertoe, waar nodig, passende maatregelen te nemen ten einde op alle terreinen van het economische, sociale, politieke en culturele leven de volledige en daadwerkelijke gelijkheid te bevorderen tussen personen die tot een nationale minderheid behoren en diegenen die tot de meerderheid behoren. In dit opzicht houden zij naar behoren rekening met de specifieke omstandigheden van de personen die tot nationale minderheden behoren.

3. De in overeenstemming met het tweede lid genomen maatregelen worden niet als een discriminerende gedraging beschouwd.

Artikel 5

1. De Partijen verplichten zich ertoe de omstandigheden te bevorderen die voor personen die tot nationale minderheden behoren, noodzakelijk zijn om hun cultuur in stand te houden en tot ontwikkeling te brengen en om de wezenlijke elementen van hun identiteit, te weten hun godsdienst, taal, tradities en cultureel erfgoed te bewaren.

2. Onverminderd maatregelen genomen ingevolge hun algemene integratiebeleid, onthouden de Partijen zich van beleid of praktijken gericht op assimilatie tegen hun wil van personen die tot nationale minderheden behoren en beschermen zij deze personen tegen elk op een zodanige assimilatie gericht optreden.

Artikel 6

1. De Partijen stimuleren een geest van verdraagzaamheid en interculturele dialoog en nemen doeltreffende maatregelen ter bevordering van wederzijds respect en begrip en van de samenwerking tussen allen die op hun grondgebied wonen, ongeacht hun etnische, culturele, linguïstische of godsdienstige identiteit, met name op het terrein van onderwijs, cultuur en de media.

2. De Partijen verplichten zich ertoe passende maatregelen te nemen om personen te beschermen die het voorwerp zijn van bedreigingen of discriminerende gedragingen, vijandigheid of geweld als gevolg van hun etnische, culturele, linguïstische of godsdienstige identiteit.

Artikel 7

De Partijen waarborgen de eerbiediging van het recht van iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort op vrijheid van vreedzame vergadering, vrijheid van vereniging, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van denken, geweten en godsdienst.

Artikel 8

De Partijen verplichten zich ertoe te erkennen dat iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort het recht heeft zijn of haar godsdienst of levensovertuiging tot uiting te brengen en godsdienstige instellingen, organisaties en verenigingen op te richten.

Artikel 9

1. De Partijen verplichten zich ertoe te erkennen dat het recht op vrijheid van meningsuiting van iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort, mede omvat de vrijheid een mening te koesteren en informatie en denkbeelden in de minderheidstaal te ontvangen en te verstrekken zonder inmenging van de overheid en ongeacht grenzen. De Partijen dragen er zorg voor, binnen het kader van hun rechtsstelsel, dat personen die tot een nationale minderheid behoren niet worden gediscrimineerd bij hun toegang tot de media.

2. Het eerste lid belet de Partijen niet om radio- en televisie-omroep- of bioscoopondernemingen zonder discriminatie en op basis van objectieve criteria aan een vergunningenstelsel te onderwerpen.

3. De Partijen belemmeren niet de oprichting en het gebruik van gedrukte media door personen die tot nationale minderheden behoren. In het wettelijk kader van de radio- en televisie-omroep dragen zij, voor zover mogelijk en met inachtneming van de bepalingen van het eerste lid, er zorg voor dat personen die tot nationale minderheden behoren de mogelijkheid wordt geboden om hun eigen media op te richten en te gebruiken.

4. In het kader van hun rechtsstelsel nemen de Partijen passende maatregelen om de toegang tot de media voor personen die tot nationale minderheden behoren, te vergemakkelijken en om verdraagzaamheid te bevorderen en cultureel pluralisme mogelijk te maken.

Artikel 10

1. De Partijen verplichten zich ertoe te erkennen dat iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort het recht heeft vrijelijk en zonder inmenging zijn minderheidstaal te gebruiken, in het privé-leven en in het openbaar, mondeling en in geschrifte.

2. In gebieden die van oudsher of in groten getale worden bewoond door personen die tot nationale minderheden behoren, streven de Partijen ernaar, indien die personen daarom verzoeken en wanneer een dergelijk verzoek in een werkelijke behoefte voorziet, voor zover mogelijk, de voorwaarden te waarborgen die het mogelijk maken de minderheidstaal te gebruiken in betrekkingen tussen die personen en de bestuurlijke instanties.

3. De Partijen verplichten zich ertoe het recht van iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort te garanderen om onverwijld, in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gesteld van de redenen voor zijn arrestatie en van de aard en de reden van een tegen hem ingebrachte beschuldiging en om zich in deze taal te verdedigen, indien nodig met kosteloze bijstand van een tolk.

Artikel 11

1. De Partijen verplichten zich ertoe te erkennen dat iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort, het recht heeft zijn geslachtsnaam en voornamen in de minderheidstaal te gebruiken en het recht heeft op officiële erkenning daarvan, overeenkomstig de in hun rechtstelsel bepaalde modaliteiten.

2. De Partijen verplichten zich ertoe te erkennen dat iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort, het recht heeft zichtbaar voor het publiek in zijn minderheidstaal tekens, inscripties en andere informatie van particuliere aard te tonen.

3. In gebieden die van oudsher in groten getale worden bewoond door personen die tot een nationale minderheid behoren, streven de Partijen ernaar, in het kader van hun rechtstelsel, met inbegrip, indien van toepassing, van overeenkomsten met andere Staten en met inachtneming van hun specifieke omstandigheden, van oudsher bestaande plaatsnamen, straatnamen en andere voor het publiek bestemde topografische aanduidingen ook in de minderheidstaal aan te geven wanneer er voldoende vraag naar zulke aanduidingen bestaat.

Artikel 12

1. De Partijen nemen, waar nodig, maatregelen op het terrein van onderwijs en onderzoek ter bevordering van de kennis van de cultuur, geschiedenis, taal en godsdienst van hun nationale minderheden, evenals van de meerderheid.

2. In dit verband bieden de Partijen onder meer voldoende mogelijkheden voor de opleiding van leerkrachten en toegang tot leerboeken en vergemakkelijken zij de contacten tussen leerlingen en leerkrachten van de verschillende gemeenschappen.

3. De Partijen verplichten zich ertoe gelijke kansen te bevorderen voor de toegang tot onderwijs op alle niveaus voor personen die tot nationale minderheden behoren.

Artikel 13

1. Binnen het kader van hun onderwijsstelsels erkennen de Partijen dat personen die tot een nationale minderheid behoren het recht hebben hun eigen particuliere onderwijs- en opleidingsinstellingen op te richten en te beheren.

2. De uitoefening van dit recht brengt geen financiële verplichtingen voor de Partijen met zich mee.

Artikel 14

1. De Partijen verplichten zich ertoe te erkennen dat iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort het recht heeft zijn minderheidstaal te leren.

2. In gebieden die van oudsher of in groten getale worden bewoond door personen die tot nationale minderheden behoren, streven de Partijen ernaar, indien er voldoende vraag naar is, ervoor zorg te dragen, voor zover mogelijk en binnen het kader van hun onderwijsstelsels, dat personen die tot deze minderheden behoren voldoende mogelijkheden hebben om de minderheidstaal te leren of om onderwijs in deze taal te krijgen.

3. Het tweede lid van dit artikel wordt toegepast onverminderd het leren van de officiële taal of het onderwijzen in deze taal.

Artikel 15

De Partijen scheppen de noodzakelijke voorwaarden voor de daadwerkelijke deelname van personen die tot nationale minderheden behoren aan het culturele, sociale en economische leven en in openbare aangelegenheden, met name die welke hen raken.

Artikel 16

De Partijen onthouden zich van maatregelen die de verhoudingen in de bevolking in gebieden bewoond door personen die behoren tot nationale minderheden, wijzigen en die zijn gericht op beperking van de rechten en vrijheden voortvloeiend uit de in dit Kaderverdrag vervatte beginselen.

Artikel 17

1. De Partijen verplichten zich ertoe geen inbreuk te maken op het recht van personen die tot nationale minderheden behoren om buiten de grenzen vrije en vreedzame contacten te leggen en te onderhouden met personen die legaal in andere Staten verblijven, met name met diegenen met wie zij een etnische, culturele, linguïstische of godsdienstige identiteit dan wel een cultureel erfgoed gemeen hebben.

2. De Partijen verplichten zich ertoe geen inbreuk te maken op het recht van personen die tot nationale minderheden behoren om deel te nemen aan de activiteiten van niet-gouvernementele organisaties, zowel op nationaal als internationaal niveau.

Artikel 18

1. De Partijen streven ernaar, wanneer nodig, bilaterale en multilaterale overeenkomsten met andere Staten, met name met buurstaten, te sluiten teneinde de bescherming van personen die tot de betrokken nationale minderheden behoren, te verzekeren.

2. In voorkomend geval nemen de Partijen maatregelen ter aanmoediging van grensoverschrijdende samenwerking.

Artikel 19

De Partijen verplichten zich ertoe de in dit Kaderverdrag vervatte beginselen te eerbiedigen en toe te passen met, waar nodig, slechts die beperkingen, restricties of afwijkingen die zijn voorzien in internationale juridische akten, met name het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, voor zover deze van belang zijn voor de uit genoemde beginselen voortvloeiende rechten en vrijheden.

TITEL III

Artikel 20

Bij de uitoefening van de rechten en vrijheden voortvloeiend uit de in dit Kaderverdrag vervatte beginselen eerbiedigt iedere persoon die tot een nationale minderheid behoort de nationale wetgeving en de rechten van anderen, met name die van personen die tot de meerderheid of tot andere nationale minderheden behoren.

Artikel 21

Geen enkele bepaling van dit Kaderverdrag mag zo worden uitgelegd als zou deze het recht inhouden enige activiteit te ontplooiën of enige daad te verrichten die in strijd is met de grondbeginselen van het internationale recht en met name de soevereine gelijkheid, territoriale integriteit en politieke onafhankelijkheid van Staten.

Artikel 22

Geen enkele bepaling van dit Kaderverdrag mag worden uitgelegd als beperkingen opleggend of inbreuk makend op de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden die kunnen worden gewaarborgd ingevolge de wetten van een Verdragsluitende Partij of ingevolge enig ander verdrag waarbij zij Partij is.

Artikel 23

De rechten en vrijheden voortvloeiend uit de in dit Kaderverdrag vervatte beginselen, voor zover zij het onderwerp vormen van een overeenkomstige bepaling in het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden of in de Protocollen daarbij, dienen zodanig te worden opgevat dat zij overeenstemmen met laatstbedoelde bepalingen.

TITEL IV

Artikel 24

1. Het Comité van Ministers van de Raad van Europa ziet toe op de uitvoering van dit Kaderverdrag door de Verdragsluitende Partijen.

2. De Partijen die geen Lid zijn van de Raad van Europa nemen op nader te bepalen wijze deel aan het uitvoeringsmechanisme.

Artikel 25

1. Binnen een jaar na de inwerkingtreding van dit Kaderverdrag voor een Verdragsluitende Partij zendt deze aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa volledige informatie over de wetgevende en andere maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de in dit Kaderverdrag neergelegde beginselen.

2. Daarna zendt elke Partij aan de Secretaris-Generaal, periodiek en telkens wanneer het Comité van Ministers hierom verzoekt, alle overige informatie die van belang is voor de uitvoering van dit Kaderverdrag.

3. De Secretaris-Generaal zendt de ingevolge dit artikel toegezonden informatie door aan het Comité van Ministers.

Artikel 26

1. Bij de beoordeling van de toereikendheid van de door de Partijen genomen maatregelen om uitvoering te geven aan de in dit Kaderverdrag neergelegde beginselen wordt het Comité van Ministers bijgestaan door een adviescomité, waarvan de leden erkende deskundigheid bezitten op het terrein van de bescherming van nationale minderheden.

2. De samenstelling van dit adviescomité en haar werkwijze worden door het Comité van Ministers vastgesteld binnen een termijn van een jaar na de inwerkingtreding van dit Kaderverdrag.

TITEL V

Artikel 27

Dit Kaderverdrag staat open voor ondertekening voor de Lidstaten van de Raad van Europa. Tot de datum waarop het Verdrag in werking treedt, staat het tevens open voor ondertekening voor andere Staten die daartoe door het Comité van Ministers zijn uitgenodigd. Het behoeft bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring. De akten van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring worden nedergelegd bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 28

1. Dit Kaderverdrag treedt in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum waarop twaalf Lidstaten van de Raad van Europa hun instemming door het Verdrag te worden gebonden tot uitdrukking hebben gebracht in overeenstemming met de bepalingen van artikel 27.

2. Ten aanzien van een Lidstaat die daarna zijn instemming door het Kaderverdrag te worden gebonden tot uitdrukking brengt, treedt het in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring.

Artikel 29

1. Na de inwerkingtreding van dit Kaderverdrag en na raadpleging van de Verdragsluitende Partijen kan het Comité van Ministers van de Raad van Europa, bij een besluit genomen met de meerderheid bepaald in artikel 20, letter d, van het Statuut van de Raad van Europa, iedere Staat die geen Lid is van de Raad van Europa die, na te zijn uitgenodigd tot ondertekening in overeenstemming met de bepalingen van artikel 27, dit nog niet heeft gedaan, en iedere andere Staat die geen Lid is, uitnodigen tot het Verdrag toe te treden.

2. Ten aanzien van een toetredende Staat treedt het Kaderverdrag in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van nederlegging van de akte van toetreding bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

Artikel 30

1. Een Staat kan bij de ondertekening of bij de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding aangeven op welk grondgebied of grondgebieden waarvan hij de internationale betrekkingen behartigt, dit Kaderverdrag van toepassing is.

2. Een Staat kan op een latere datum, door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte verklaring, de toepassing van dit Kaderverdrag uitbreiden tot een ander in de verklaring aangegeven gebied. Ten aanzien van dat gebied treedt het Kaderverdrag in werking op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van deze verklaring door de Secretaris-Generaal.

3. Een ingevolge de voorgaande twee leden afgelegde verklaring kan ten aanzien van een in deze verklaring aangegeven gebied worden ingetrokken door middel van een aan de Secretaris-Generaal gerichte kennisgeving. De intrekking wordt van kracht op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een tijdvak van drie maanden na de datum van ontvangst van deze kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 31

1. Iedere Partij kan dit Kaderverdrag te allen tijde opzeggen door middel van een aan de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa gerichte kennisgeving.

2. De opzegging wordt van kracht op de eerste dag van de maand volgend op het verstrijken van een tijdvak van zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving door de Secretaris-Generaal.

Artikel 32

De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa stelt de Lidstaten van de Raad, de andere ondertekenende Staten en iedere Staat die tot dit Kaderverdrag is toegetreden in kennis van:

- a. iedere ondertekening;
- b. de nederlegging van iedere akte van bekrachtiging, aanvaarding, goedkeuring of toetreding;
- c. iedere datum van inwerkingtreding van dit Kaderverdrag in overeenstemming met de artikelen 28, 29 en 30;
- d. iedere andere handeling, kennisgeving of mededeling met betrekking tot dit Kaderverdrag.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekenden, daartoe naar behoren gemachtigd, dit Kaderverdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Straatsburg, op de eerste februari 1995, in de Engelse en de Franse taal, zijnde beide teksten gelijkelijk authentiek, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van de Raad van Europa. De Secretaris-Generaal van de Raad van Europa doet hiervan voor eensluidend gewaarmerkte afschriften toekomen aan iedere Lidstaat van de Raad van Europa en aan iedere Staat die is uitgenodigd dit Kaderverdrag te ondertekenen of daartoe toe te treden.

D. PARLEMENT

Zie *Trb.* 1995, 73.

E. BEKRACHTIGING

De volgende Staat heeft in overeenstemming met artikel 27 van het Verdrag een akte van bekrachtiging bij de Secretaris-Generaal van de Raad van Europa nedergelegd:

Roemenië . . . . . 11 mei 1995

G. INWERKINGTREDING

Zie *Trb.* 1995, 73.

197

12

J. GEGEVENS

Zie Trb. 1995, 73.

Uitgegeven de *vijftiende* augustus 1995.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

H. A. F. M. O. VAN MIERLO